

Högskolan i Gävle

Bedömargruppens utlåtanden om kvalitet gällande forskning i företagsekonomi

Mårten Eriksson

Karl Hillman

Jari Ristiniemi

2022-08-30

1 Inledning

Denna rapport är produkten av en kvalitetsgranskning av forskning inom företagsekonomi vid Avdelningen för företagsekonomi vid Högskolan i Gävle. Bedömaregruppen har bestått av tre ordinarie ledamöter (Karl Hillman, Mårten Eriksson och Jari Ristiniemi) och en extern granskare som främst läst examensarbeten (Nina Kivinen). Underlaget för bedömaregruppens arbete har varit de självvärderingsrapporter som den interna arbetsgruppen har tagit fram, samt de fyra dialogmöte som hållits. Bedömaregruppen har även använt material från den externa granskaren av examensarbeten. Vid behov har publicerade dokument som utbildningsplaner och kursplaner använts som underlag. Vissa av forskningspublikationerna i DIVA har granskats. Arbetet har utförts under vårterminen och avslutades under sommaren 2022. Arbetet är utfört i enlighet med högskolan i Gävles "Rutin för kvalitetsutveckling genom kollegial granskning" (HIG-STYR 2019/149).

Bedömaregruppens uppgift när det kommer till forskningen är 1) bedömning av kvalitet i forskningen och 2) förslag på åtgärder för kvalitetsutveckling. Kvaliteten i högskolans definition har fyra delaspekter: innehållslig kvalitet, att forskningen genererar ny kunskap; resultat kvalitet, att forskningen uppnår önskade resultat; marknadskvalitet, att forskningen och dess resultat är efterfrågade; systemkvalitet, att forskningen ständigt utvecklas, effektivt och rättssäkert. Det förutsätts att bedömaregruppen arbetar i relation till strävansmål med samlad kunskap, argument och omdöme. Strävansmål tolkar bedömaregruppen som önskvärda mål för kvalitetsutveckling när det gäller forskningens innehåll och dess organisering inom ämnet.

Det förutsätts att bedömaregruppen tar ställning till: forskningsproduktionen och dess förutsättningar, resultat och kvalitet; utbildningsanknytningen; användbarheten, det vill säga om forskningen skapar ny kunskap och samhällsnytta; trovärdigheten, till exempel att publicering sker i välrenommerade tidskrifter. Varje område skall ges bedömningen bristande, tillräcklig, hög eller mycket hög kvalitet.

Det material som bedömaregruppen har till sitt förfogande är smalt, det är svårt att göra en heltäckande bedömning av forskningen inom ämnet företagsekonomi utifrån det inlämnade materialet. Ibland hade texterna i arbetsgruppens rapporter kunnat vara mer utförliga för att svara på frågorna. Det huvudsakliga underlaget för bedömningen blir dialogmöte nummer fyra där forskningen inom ämnet diskuterades, Nina Kiviners utlåtande om uppsatser inom de tre utbildningsprogrammen och vissa inslag i forskningsproduktionen som bedömaregruppen har tagit del av. När det gäller det statistiska underlaget arbetsgruppen har lämnat är det otydligt vilka siffror bedömaregruppen har fått. Det kommer inte fram hur dessa relaterar till publikationer i DIVA. Alla publikationerna kommer inte fram vid en sökning på "företagsekonomi" i DIVA, men de kan vara skrivna i samarbete med andra ämnen. Om de ändå ska räknas till produktion inom företagsekonomi är en fråga som går utöver bedömaregruppens uppdrag. Allt detta innebär att det är svårt att bedöma kvalitet i forskning generellt, då bedömaregruppen endast har vissa indikatorer att arbeta med.

2 Produktion

Den företagsekonomiska gruppen publicerar sig huvudsakligen i refereegranskade tidskriftsartiklar. Antalet artiklar har ökat under sista året (från 12 till 28). Om ökningen står sig får framtiden utvisa. Omfattningen är fortfarande i minsta laget i förhållande till mängden forskarutbildad personal, men det publiceras även forskning i andra former och kvantitativa bedömningar av detta slag har sina begränsningar. Som arbetsgruppen bedömer det finns hög forskningskompetens i kollegiet inom de specifika områdena, något som kännetecknar akademierna och ämnena generellt och som är ett naturligt resultat av forskningsfinansieringsstyrningen mot enskilda excellensområden. Gemensamma publikationer visar på kollegiets forskningsintressen, utvecklar ämnet, skapar medvetenhet om kollegornas intressen, informerar om forskningen för utomstående och de kan, inte minst, användas som kurslitteratur. Arbetsgruppen ger också uttryck för att gruppens högre seminarier fungerar väl, med ca 5-10 deltagare per seminarium. Det allmänna intrycket hos bedömargruppen är att forskningsaktiviteten befinner sig i ett positivt momentum.

För att ytterligare höja kvaliteten ser bedömargruppen möjligheter att verka för att få mer samverkan och synergi mellan olika forskare. Forskningen idag uppfattas beröra många olika områden och det tycks inte finnas en diskussion för till exempel publicering. Det skulle på så vis kunna finnas utvecklingspotential genom ett ökat inslag av teman/profiler, samförfattande, team och forskningsstrategier. Syftet med detta skulle inte vara att minska forskarnas frihet utan visa på ökade möjligheter till samarbete och samverkan. Internt utbyte av planerade och färdigställda ansökningar och artiklar kan exempelvis leda till nya forskningsidéer, bättre kvalitet på ansökningar och nya prioriteringar. Det är dock svårt att som utomstående avgöra om det finns fördelar inom ämnet med mer gemensamma strategier och eventuell profilering av forskning och utbildning, samt på vilken nivå detta skulle göras.

Högskolan i Gävle prioriterar tvär- och mångvetenskaplighet som en av framtida profileringsstrategier och det differentierade samhälls- och arbetslivet kräver samlade ämnesövergripande ansatser för att bemöta samhällsutmaningar. Ur högskolans perspektiv kan det finnas skäl att arbeta mer aktivt med att förhålla sig till forskningsstrategier, SFO:er och forskningsprofiler/examensrättigheter. Det är centralt att forskningen kan uppfattas som fri och ämnesmässigt stark men det torde ändå finnas möjligheter att söka en större samklang och mer kraftsamling runt forskning som knyter an till mer centrala strategier.

Ett sammantaget intryck hos bedömargruppen när det handlar om fördelningen mellan undervisning och forskning är att det finns en kraftig tyngdpunkt på utbildning och att det bör finnas utrymme för ökad andel forskning oavsett hur finansieringen kan lösas. En betydande andel forskning bedöms stärka den akademiska miljön.

Den forskning som produceras i ämnet förefaller utifrån underlaget hålla hög kvalitet, men bedömargruppen ser också potential till en högre forskningsproduktion. Den sammanvägda bedömningen av forskningsproduktionen är: Tillräcklig.

3 Utbildningsanknytning¹

Forskningens utbildningsanknytning reflekteras i Nina Kivinens rapport gällande examensarbeten. Hennes generella kommentar är att examensarbeten eller uppsatser diskuterar relevant tidigare forskning men de är inte förankrade i aktuell forskningsdiskussion. Hon anser vidare att uppsatserna kännetecknas av rigida former och strukturer som inte alltid är anpassade till den forskningsfråga som uppsatsen behandlar. I aktuell forskningsdiskussion finns enligt henne teman som etik och ansvar, materialitet, tid och förändring, värdeskapande och degrowth, kroppslighet och genus, posthumanism och nätverk. Hon saknar sådana teman i uppsatserna och hon saknar modet att låta uppsatsens struktur och metod att bryta med den "traditionella" enformigheten. Examensarbeten kan enligt bedömargruppen spela en viktig roll för att utbildningsanknyta forskningen, och för att utnyttja potentialen behöver studenterna även förberedas genom liknande aktiviteter tidigare under utbildningen.

Vid dialogmöte diskuterades samarbetet mellan forskande och undervisande personal. Bedömargruppens rekommendation är att man inleder en diskussion om hur undervisning och forskning kan föras närmare varandra så att den forskning som görs i gruppen får genomslag i undervisningen, med hänsyn till de olika programmens särart och nivå. I dialogmötet uttryckte arbetsgruppen att det finns nära samband mellan utbildning och forskning, men bedömargruppen anser att det sambandet är svagt och bygger på enskilda lärares initiativ att förmedla forskningsresultat i undervisningen. Bedömargruppen anser, vidare, att det finns medvetenhet om forskningsintegrationen. Det finns steg och planer som redan har tagits i integrationen, till exempel när examensarbeten används som underlag för vetenskapliga artiklar.

Bedömargruppen ser ett exempel där forskningens utbildningsanknytning är stark: FRAMFÖR-projektet där studenterna ägnas sig åt forskningsliknande aktiviteter. Arbetsgruppens material och kommentarer hänvisar när det gäller forsknings- utbildningsanknytning till enskilda lärares initiativ att berätta om sin egen forskning under föreläsningar. I övrigt får inte forskning genomslag i utbildningen.

Kvaliteten i utbildningsanknytningen inom huvudområdet är: Bristande

¹ Se även diskussion av forskningsaktiviteter i utbildningen och Jenkins & Healey i bedömargruppens rapporter som berör utbildningsprogrammen inom företagsekonomi.

4 Användbarhet

Generellt förefaller forskningen inom företagsekonomi i praktiken vara indelad utifrån de olika delämnena. Givet ämnesbetoningen genererar forskningen ny kunskap inom delämnena.

Hållbarhet är ett väletablerat forskningsområde inom företagsekonomi på Högskolan i Gävle, det är där bedömargruppen ser innovativa forskningsstrategier som tar sig an samhällsutmaningar både när det gäller klimatfrågor och arbetslivets organisering.

Bedömargruppen anser att i det här fallet kommer forskningens resultat det omgivande samhället till nytta, löser samhällsutmaningar, främjar strävan mot hållbarhetsmål och kan tillämpas i verksamheter utanför vetenskapssamhället såväl regionalt som nationellt och internationellt. Ett annat område där samhällsnyttan är synlig är forskningen inom fastighetsekonomi. Bedömargruppen anser att det inom dessa två forskningsområden, forskningen inom hållbarhet och inom fastighetsekonomi, som allmänintresset är tydligast.

När det gäller graden av samverkan med det omgivande samhället inom de återstående delämnena är det svårt för bedömargruppen att ha någon uppfattning eftersom den inte har redovisats specifikt i självvärderingsrapporten. Att en del av forskningen i ämnet finansieras av näringslivet visar dock på samhällsnytta och bör innebära betydelsefulla kontaktytor. Från underlaget kan också utläsas att forskningsresultaten citeras och debatteras av forskare utanför forskningsmiljön. Forskningen inom ämnet verkar även i vissa fall leda till publiceringar inom andra forskningsområden, även om utgångspunkten är företagsekonomi.

I grunden handlar ekonomi om hushållning med begränsade resurser. Det ter sig därför naturligt om ekonomiämnet i framtiden ökar fokus på hållbarhetsforskning och samverkar med andra ämnen inom HiG och det omgivande samhället kring olika aspekter av hållbarhet.

Kvaliteten i användbarhet inom huvudområdet är: Tillräcklig - Hög

5 Trovärdighet

Publiceringar görs i peer review tidskrifter, citeringsindexet är måttligt tillfredställande: det finns 8 publikationer under tidsperioden 2016-2021 som har blivit citerade minst 8 gånger. Det finns en strävan att publicera i välrenommerade vetenskapliga tidskrifter. Det är svårt för bedömargruppen att ha någon uppfattning om forskningens innehåll, upplägg, genomförande och publiceringsformer med det material och diskussioner vi har haft tillgång till. Forskningen lutar sig mot att trovärdighet uppnås genom att forskningsresultat publiceras i välrenommerade publikationskanaler med referegranskning och att genom vetenskapliga seminarier granska manusutkast. Finns det ytterligare behov i gruppen av att föra resonemang om metod, publicering och/eller vetenskapstradition?

Som råd för att utveckla kvaliteten vill vi lyfta att det finns möjligheter att mer strategiskt välja publiceringskanaler för ökad synlighet och tydlighet. Möjligen skulle också en mer levande diskussion om företagsekonomisk forskning, dess nuvarande läge och metod kunna bidra till utveckling. Det förefaller också finnas en förbättringspotential när det gäller antal publiceringar och citeringar med tanke på gruppens resurser, inte minst om andelen forskning kan komma att utökas.

Kvaliteten i den publicerade forskningens trovärdighet är: Hög